

U. Chornoknignaya, T. Kotenko

The problems of financing of public health care institutions

The article is devoted to problematic issues of financing of the sphere of health protection. It was determined that the system of formation of the budget of the institutions of health is vital not change, and that the proceeds from the constant lack of financial resources for technological and innovative reforms. Studied the program of prospects of development of mandatory medical insurance. Details the advantages of monitoring and innovative financing the health system.

Одержано 14.02.12

УДК 339.543

Н В. Мазуренко, ст. гр. ФК-11МБ

В.В. Шалімов, доц., канд. екон. наук

Кіровоградський національний технічний університет

Амортизаційна політика та її вплив на формування фінансових ресурсів підприємства

В статті розглянуто сучасний стан та перспективи вдосконалення амортизаційної політики України, її вплив на основні засоби, як перспективне джерело формування фінансових ресурсів підприємства.

амортизаційна політика, основні засоби, фінансові ресурси

Амортизаційна політика упродовж багатьох років залишається найслабкішою ланкою у процесі функціонування багатьох підприємств України. Оскільки сформована амортизаційна система не виконує своєї головної функції – не створює зацікавленості підприємців до оновлення основних фондів, впровадження наукових розробок та новітніх технологій у виробництво.

Амортизаційна політика держави і окремих підприємств зокрема є одним з основних чинників відновлення і економічного зростання в умовах інвестиційної кризи, спаду виробництва і інфляції. Проте, до цього часу відсутня цілеспрямована державна амортизаційна політика, не розроблена концепція відновлення, ефективного накопичення і використання фінансових ресурсів. Як наслідок, на рівні підприємств система амортизації розглядається як другорядна у вирішенні завдань оновлення фінансових ресурсів підприємств. Амортизаційні відрахування в значній частині використовуються не за своїм безпосереднім призначенням.

Відсутність вираженої державної амортизаційної політики в Україні в період становлення ринкових відносин призвела до порушення механізму відтворення основних засобів на підприємствах, наслідком якого виявилася невідповідність амортизаційних відрахувань фінансовим потребам в оновленні необоротних активів. Причинами тому стали неадекватність індексації основних засобів, занижені норми амортизації через тривалі нормативні терміни експлуатації основних засобів, недостатнє використання прискореної амортизації активів. Лібералізація економічних відносин в Україні позначилася втратою належного контролю з боку держави за цільовим використанням амортизаційних коштів. Із джерела фінансування капітальних вкладень вони на більшості підприємств перетворилися у джерело поповнення обігових коштів[3].

Основне призначення амортизаційної політики в умовах ринкової економіки –

створення умов для забезпечення фінансових потреб господарюючого суб'єкта у відтворенні його необоротних активів. Саме умови списання вартості необоротних активів разом з податковими пільгами є для підприємців важливими орієнтирами в процесі прийняття рішень про інвестування в реальний сектор економіки.

Починаючи з 1997 року, амортизаційна політика держави та підприємств перебуває в центрі посиленої уваги багатьох вітчизняних науковців і практиків. Амортизаційні реформи 1997, 2000 та 2002 рр. дали змогу наблизити вітчизняну амортизаційну політику до практики країн з ринковою економікою.

В умовах формування на підприємствах амортизаційної політики виникає потреба у глибокому вивченні методологічних основ процесу відтворення основних засобів та ролі амортизаційних відрахувань у фінансуванні розвитку підприємств. Значний внесок у розробку теоретико-методологічних основ амортизації та відтворення основних засобів за радянських часів внесли: А.А.Аракелян, Д.А.Баранов, А.М.Бірман, Ю.В.Куренков, Ю.І.Любимцев, В.В.Олександров, А.С.Павлов, В.К.Сенчагов, Л.А.Хорунжий, А.М.Цигічко. Ці питання знайшли своє відображення і в працях таких зарубіжних учених, як Л.А.Бернстайн, М.Ван Бреда, Е.Домар, М.Лохман, К.Маттерн, Л.Рушті, Є.Хендріксен та ін. Однак наукові досягнення вказаних авторів не повною мірою відповідають специфічним умовам перехідного періоду української економіки. В період становлення амортизаційної політики в Україні питаннями амортизації займалися вітчизняні вчені-економісти: А.А.Безуглий, М.Д.Білик, І.А.Бланк, З.М.Борисенко, Н.Г.Виговська, А.Г.Загородній, Г.В.Зябченкова, І.В.Зятковський, М.І.Крупка, П.А.Орлов, Ю.М.Стадницький, А.Е.Фукс та ін.

Вивчення опублікованих за даною проблематикою наукових праць, методологічних концепцій та аналіз практики нарахування амортизаційних відрахувань дозволили встановити коло нерозв'язаних питань, що гальмують процес оновлення основних засобів на вітчизняних підприємствах. Серед них: проблема визначення рівня зносу основних засобів та врахування його в нормах амортизації; вибір раціонального методу амортизації; встановлення оптимального амортизаційного періоду та ряд інших.

Як зазначає М.Д.Білик амортизаційна політика складається з сукупності методів управління порядком нарахування та використання амортизації, що виходить із загального алгоритму амортизаційної політики держави[1].

Слід зазначити, що амортизаційна політика підприємства в значній мірі відображає амортизаційну політику держави на різних етапах її економічного розвитку. Вона базується на встановлених державою нормах, принципах та методах нарахування амортизації. На мою думку, амортизаційна політика підприємства - це процес управління системою формування та використання амортизаційних відрахувань в межах чинного законодавства відповідно до обраної підприємством фінансово-інвестиційної стратегії.

Кожне підприємство має можливість індивідуалізувати свою амортизаційну політику, враховуючи конкретні фактори, що обумовлюють порядок її формування.

На думку М.Д.Білик, амортизаційну політику підприємства визначають макроекономічні, мікроекономічні та специфічні чинники[1].

Я вважаю, що запропоновані чинники є дійсно дуже важливими в процесі формування амортизаційної політики, їх доцільно враховувати в процесі загального управління необоротними активами та для підвищення ефективності амортизаційної політики на підприємстві, яка може зазнавати певних змін в умовах дії зазначених факторів.

Недостатня увага до проблем оновлення основних засобів на підприємствах веде до подальшого погіршення їх стану. Останнім часом суттєво зросли права підприємств по формуванню та використанню амортизаційних відрахувань

Що стосується амортизації основних засобів, як складову формування фінансових ресурсів підприємства то її можна охарактеризувати наступним чином:

1) амортизація основних засобів – це досить тривалий процес перенесення частини вартості основних засобів на виробничі витрати;

2) амортизація часто є однією з самих великих статей витрат в бюджеті інвестицій;

3) сума амортизації зменшує податкові зобов'язання суб'єктів господарювання;

4) внаслідок того, що амортизація є не грошовими витратами і ніякі кошти не виходять за межі підприємства, суб'єкт господарювання отримує можливість використовувати ці кошти.

Тому вибір амортизаційної політики підприємства потребує стратегічного підходу, адже амортизаційний процес займає тривалий період, впливає на численні економічні показники і піддається впливу факторів зовнішнього середовища.

Амортизація основних засобів як складова фінансових ресурсів підприємства виконує дві основні функції: податкову(фіскальну), що передбачає виведення з оподаткування витрат на придбання основних засобів, та економічну, яка полягає у перетворенні необоротних активів в оборотні внаслідок нарахування амортизації.

Суперечність між економічною і податковою амортизацією полягає в тому, що навіть набір підприємством податкового методу амортизації і норм для бухгалтерських цілей не ліквідує розбіжності між ними, адже податкові норми і методи будуть застосовані до різних об'єктів при визначенні економічної і податкової амортизації. Отже, відсутність узгодженості між податковою і економічною амортизацією змушує підприємства вести окремо вести бухгалтерський і податковий облік амортизації основних засобів, оскільки бази для їх визначення і періодичність нарахування відрізняються[5].

В обліку слід відображати амортизації по мірі зносу основних засобів. Такий підхід відіграв важливу історичну роль у визнанні легітимності витрат на амортизацію у складі витрат підприємства. Економічна амортизація відрізняється від бухгалтерської перш за все тим, що базується на майбутніх грошових потоках, очікуваних від використання основних засобів з урахуванням їх ліквідаційної вартості в кінці терміну корисного використання.

Амортизаційний фонд підприємства формується у розмірі амортизаційних відрахувань та отриманого доходу у вигляді відсотків на інвестиції або вклади. Розмір амортизаційних відрахувань розраховується таким чином, щоб до кінця терміну служби основних засобів амортизаційний фонд дорівнював їх первинній вартості (віднімаючи ліквідаційну вартість).

Амортизаційна політика є дієвим інструментом активізації інвестиційних процесів в умовах ринкової трансформації економіки. Вона повинна забезпечити надійне внутрішнє джерело фінансування капітальних вкладень. Саме за рахунок амортизації в розвинутих країнах формується до 70% - 80% інвестицій.

Вивчення зарубіжного досвіду показало, що українська амортизаційна система суттєво відрізняється від амортизаційних систем розвинутих країн, у яких досить часто для стимулювання впровадження найновіших засобів виробництва та технологій основні засоби прирівнюються до оборотних і витрати на їх придбання відносяться на витрати виробництва протягом одного року. Узагальнюючим результатом неефективності амортизаційної політики є низька частка амортизації у структурі ВВП.

Для подолання існуючих негативних тенденцій в амортизаційній політиці, підвищення ролі амортизації як джерела фінансування оновлення основних фондів, створення зацікавленості до впровадження та виробництва сучасних основних засобів і технологій необхідно реалізувати комплекс заходів:

1. Переглянути підходи до формування груп основних фондів та встановлення для них норм амортизації. Враховуючи досвід розвинутих країн, пріоритет у нарахуванні амортизації для цілей оподаткування має бути відданий сучасним засобам

виробництва, таким як повністю автоматизовані лінії виробництва, енергозберігаюче устаткування, системи очистки та захисту навколишнього середовища тощо.

2. З метою стимулювання попиту на сучасні засоби виробництва такі як роботи, необхідно сформувати окрему групу основних фондів, до якої їх включити. Норму амортизації на роботи доцільно встановити на рівні 100% в розрахунку на рік. Це означатиме, що витрати на придбання роботів мають повністю амортизуватись протягом першого року їх використання.

3. Виділити в окрему групу основних фондів устаткування, яке використовується у біотехнологіях. Річна норма амортизації на основні фонди цієї групи має бути встановлена на рівні 50%.

4. Доцільно виділити також в окрему групу для цілей оподаткування сільськогосподарську техніку та встановити для цієї групи норми амортизації на рівні, не нижчому, ніж для комп'ютерної техніки.

5. З метою відтворення у підприємств мотивації до інвестування у нові основні фонди доцільно скасувати порядок, за яким витрати на поліпшення основних фондів включаються до складу валових витрат[4].

Удосконалення системи нарахування амортизації здійснюється через прийняття управлінських рішень за допомогою узагальнюючої методики стосовно вибору з усієї сукупності оптимального методу її нарахування, а системи її використання – за даними відомості нарахування й використання через прийняття управлінських рішень про розподіл за напрямками використання[2].

Таким чином, амортизаційні відрахування на кожному підприємстві є розрахунковими витратами у собівартості продукції, а їх сума у виторгу від реалізації продукції – джерелом фінансування інвестицій підприємства. І така двоїста функція амортизаційних відрахувань виникла ще при зародженні товарного виробництва та зберігається при всіх загальноекономічних формаціях.

В сучасних умовах «налагодити» систему амортизації та інші економічні важелі можна лише за допомогою забезпечення вилучення з експлуатації застарілого обладнання. При цьому треба підкреслити, що без глибокого теоретичного та практичного усвідомлення необхідності стимулювати ранню заміну основних засобів неможливо успішно вирішити проблему вилучення старого обладнання. Можна з впевненістю сказати, що зі збільшенням заміни обладнання в ранньому віці поступово зменшиться кількість обладнання, яке давно «перетнуло» свій оптимальний вік. В ситуації, що склалася, коли на діючих підприємствах накопичилося багато застарілого обладнання, система амортизації повинна сприяти як найшвидшій заміні обладнання, так і вилученню з експлуатації надто застарілого обладнання. Вирішення цієї двоєдиної задачі передбачає необхідність гнучкої амортизаційної політики.

Список літератури

1. Білик М. Д. Принципи амортизаційної політики в сучасній вітчизняній економіці // Фінанси України. - 2006. - № 10. - С.48-57.
2. Бабяк Н.Д. Вплив амортизаційних відрахувань на результати фінансово-господарської діяльності підприємств // Фінанси України. – 2001. – № 11. – С.34-40
3. Голов В. Дискусійні питання амортизації // Бухгалтерський облік та аудит. – 2005. - №5. – с. 2-7.
4. Пластара К.І. Амортизаційна політика підприємства та роль амортизації у відновленні основних засобів. http://www.rusnauka.com/2_KAND_2008/Economics/25943.doc.htm
5. Парнюк В.О. Про підвищення ролі амортизації як джерела інвестицій і регулятора попиту та пропозиції основних засобів// Актуальні проблеми економіки. – 2007. - №5. – с. 166 – 172.

Н. Мазуренк

Амортизационная политика и её влияние на формирование финансовых результатов предприятия

В статье описаны функции и основные направления амортизационной политики, настоящее положение и перспективы усовершенствования амортизационной политики.

N. Mazurenko

Depreciation policy and her influence for the forming of financial resources of the enterprise

This article describes the functions of the depreciation policy, the main direction of depreciation policy, the problems and methods to improve it.

Одержано 14.03.12

УДК 657

Я.С. Заверуха, магістр гр. ОА-11М

Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград

Класифікація зобов'язань підприємства

У статті досліджено існуючі підходи до класифікації зобов'язань, визначені іноземними та вітчизняними вченими, запропоновано загальну класифікацію зобов'язань в бухгалтерському обліку, що дозволить розробляти комплекс управлінських рішень із забезпечення зростання ефективності діяльності підприємства.

зобов'язання, заборгованість, класифікація, критерії

Постановка проблеми. Погіршення умов господарювання підприємств та організацій України, викликане негативним впливом факторів зовнішнього середовища, неминуче призвело до зростання заборгованості та кризи неплатежів. Ситуація погіршується в умовах стрімкого зростання інфляційних процесів, зниження рівня платоспроможності українського споживача, відповідних змін структури попиту, зростання вартості кредитних ресурсів тощо.

Фінансово-господарська діяльність підприємств зумовлює виникнення багатьох видів зобов'язань і великої кількості кредиторів. Це потребує окремого розгляду питання класифікації зобов'язань, як об'єкта бухгалтерського обліку. Від того, наскільки правильно здійснено поділ та класифікацію об'єктів бухгалтерського обліку, а також від того, наскільки правильно обрано класифікаційні ознаки, залежать організація та ведення бухгалтерського обліку зобов'язань, а також правильне відображення їх у фінансовій звітності.

Проблемному питанню класифікації зобов'язань було присвячено багато праць вчених-економістів. Вагомий внесок у його вирішення зробили такі вітчизняні та зарубіжні дослідники, як Х. Андерсон, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, А.М. Герасимович, Р.Е. Грачова, І.П. Житна, З.В. Задорожний, І. Річард, Д.Г. Лаптева, Р. Майданик, Л.Н. Нікуліна, Л.В. Чижевська, В.Ф. Палій, С.Л. Береза, М.С. Пушкар, М.Л. Пятов, Я.В. Соколов, О.А. Солдаткіна та ін. Проте існуюча класифікація зобов'язань з економічної точки зору потребує додаткових досліджень, адже, вона не сприяє ефективному управлінню фінансово-господарською діяльністю підприємства.